

โครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

นางสาวทิพา จันทระคามิ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974-561-046-1

008256

I 15800325

THE SCHOOL HEALTH PROGRAM
IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE AUSPICES
OF KHON KAEN PROVINCIAL ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION

MISS THIPA . CHANTARAKAMI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Elementary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

โดย

นางสาวทิพา จันทรคามิ

ภาควิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุกดา เศรษฐบุตร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

[Signature] คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ นูนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature] ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติวัฒน์ บุญซื่อ)

[Signature] กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุกดา เศรษฐบุตร)

[Signature] กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นอมศรี เกท)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ชื่อนิสิต

นางสาวทิพา จันทรวงามิ

ภาควิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์มุกดา เสรษฐบุตร

ปีการศึกษา

2524

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดโครงการสุขภาพ
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปใช้กับตัวอย่างประชากร คือครูใหญ่ หรือ
ผู้รับผิดชอบโครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ขอนแก่น จำนวน 414 คน ได้รับแบบสอบถามคืน ร้อยละ 92.75 แล้วนำข้อมูล
มาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า

ก. การจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน

การจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ สถานที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ ส่วนใหญ่อยู่ใน
ในที่ดอนและอยู่ในชุมชน หองเรียน โต๊ะเรียน บ้านนั่ง ล้อม ที่ปัสสาวะ ส่วนใหญ่
ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและโรงเรียนขนาดเล็ก ร้อยละ 77.93 ไม่มีที่ปัสสาวะ
การระบายอากาศ แสงสว่างในหองเรียน การระบายน้ำโสโครกเหมาะสม แต่การ
กำจัดขยะส่วนใหญ่ยังไม่ถูกสุขลักษณะ

บริการสุขภาพ การตรวจสุขภาพโดยครูส่วนใหญ่ทำทุกวัน และได้รับการตรวจสุขภาพจากแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาลทั้งนี้ โรงเรียนขนาดใหญ่ ร้อยละ 50 ตรวจเทอมละครั้ง โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กส่วนใหญ่ได้รับการตรวจปีละครั้ง การทดสอบ การไต่ถามและทดสอบสายตาสส่วนใหญ่โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดไม่เคยทำเลย ครูส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการตรวจสุขภาพ

การสอนสุขศึกษา โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางส่วนใหญ่มีครูพิเศษสอนสุขศึกษา ป.ปลาย ป.ต้นครูประจำชั้นสอน โรงเรียนขนาดเล็กครูประจำชั้นสอนเองทุกชั้น เอกสารเกี่ยวกับสุขศึกษาให้นักเรียนและครูคนคว่าไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการนิเทศการสอนจากศึกษานิเทศก์เลย

การดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน มีการวางแผนเขียนโครงการเป็นคราว ๆ ไป ครูทุกคนรับผิดชอบร่วมกันและให้ความร่วมมือดี ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น โรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองดี โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือ มีการประเมินผลงานเป็นบางครั้ง

ข. ปัญหาการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน

การจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีปัญหาปานกลางในเรื่องบริเวณโรงเรียนกับจำนวนนักเรียน การจัดบริเวณโรงเรียนให้ร่มรื่น การจัดโต๊ะม้านั่งให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน การจัดน้ำดื่มน้ำใช้ การจัดให้มีห้องพยาบาลและเวชภัณฑ์จำเป็น สถานที่รับประทานอาหารสำหรับครูและนักเรียน

บริการสุขภาพ โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีปัญหาปานกลางในเรื่องการจัดให้มีการทดสอบสายตา การทดสอบการไต่ถาม การให้ความช่วยเหลือเด็กที่บกพร่องทางสุขภาพหรือเด็กเรียนช้า การจัดบริการอาหารกลางวัน การจัดให้ครูได้รับการตรวจ

สุขภาพประจำปี การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหา
ในเรื่องการจัดให้นักเรียนได้รับการตรวจสุขภาพโดยแพทย์ ทันตแพทย์

การสอนสุขศึกษา โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีปัญหาปานกลางในเรื่องการจัดทำ
แผนการสอนของครู การจัดทำเอกสารประกอบการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขศึกษาให้แก่ครู
และนักเรียน การจัดกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพอนามัย การจัด
ใหม่การให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่ผู้ปกครองควรรทราบแก่ผู้ปกครอง

การจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด
มีปัญหาในเรื่องงบประมาณในการดำเนินงาน มีปัญหาปานกลางในเรื่องความร่วมมือ
จากหน่วยงานอื่น โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีปัญหาในเรื่องอุปกรณ์และสิ่ง
อำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีปัญหาปานกลางในเรื่องความสนใจและความร่วมมือจากครู
และผู้ปกครองในการดำเนินงาน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title The School Health Program in Elementary Schools
 Under the Auspices of Khon Kaen Provincial
 Administrative Organization

Name Miss Thipa Chantarakami

Thesis Advisor Assistant Professor Mukda Sethaput

Department Elementary Education

Academic Year 1981

ABSTRACT

The purpose of this investigation was to study school health program currently found in elementary schools under the Auspices of Khon Kaen Provincial Administrative Organization. Attention was directed to the problems in providing the health program for schools of various size

A set of questionnaires were distributed to 414 elementary schools principals or those in charged of health program. 92.75 percent of the questionnaires were received back. The data collected was analyzed by using percentage, means and standard deviation.

The following conclusions were derived from this investigation:

The school health program management

The School Sanitation; the school most situated on high land and in densely-populated area. Most of the school were inadequacy of classroom, desks, chairs, water closets, restroom. 77.93 percent of small-sized schools have no restroom. There were ventilation, lighting,

sewage disposal were suitable but refuse disposal in most school did not meet the standard.

School Health Service; most of the teachers checked the pupils health everyday. Fifty percent of the large-sized schools were medical examination by physicians, dentist and nurse once a school term but most of the medium-sized and small-sized did once a year. All of the 3 sized schools did not have audio and visaul test. Most of teachers have never had medical examination.

Health Instruction; most of the large-sized and medium-sized schools had a regular teachers for health education in higher level but in the lower level it was the classroom teacher's responsibility. Most of the small-sized schools the classroom teacher takes responsibility in every class level. Most of schools were inadequacy of document for teachers and pupils to do further reading and never received instructional supervision.

The execution of school health program; most of the schools, planning and projects are being made from time to time. Every teacher has joint responsibility and good collaboration but hardly received cooperation from other organizations. Most of the large-sized schools got good cooperation from guardians while most of small-sized schools hardly got. The project evaluation have been made from time to time.

Problem in Providing school health program

The school Sanitation; the schools of all sizes have moderate problems concerning the proportion of area and the number of pupils,

the school recreation area; enough desks and chairs for the number of pupils; water supply service; school health center and necessary medical supplies and finally the canteens for teachers and pupils.

. School Health Service; all of the schools have moderate problems on providing audio-visual test; aid for unhealthy or retarded pupil; school lunch service; medical examination for teacher and activities arranging to promote mental health. In the small-sized schools, appraising of pupil's health by physician and dentist was the major problem.

Health Instruction; the schools of all sizes viewed that health education planning; material concerning health and sanitation for teacher and pupil; activities for promote health knowledge and information service on knowledges about children for parents were moderate problems.

The execution of the school health program; all of the 3 sized schools considered that lack of budget for executive the program was major problem while problem on cooperation from other organization was at moderate level. The medium-sized and the small-sized schools considered that inadequacy of materials and facilities was major problem but the teacher and parent's attention and collaboration for the health program was moderate problem.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจาก ศาสตราจารย์สุมน ธรรมวิวัฒน์ และในการทำวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิติยวดี บุญซื่อ อาจารย์ ดร. นอมกริ์ เกศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุกดา เศรษฐบุตร ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ เอาใจใส่แก้ไขข้อบกพร่องอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิติยวดี บุญซื่อ รองศาสตราจารย์ สุชาติ โสสมประยูร รองศาสตราจารย์ พัชรา กาญจนารัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศรี กัณกา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นงนารถ เดชณรงค์ ที่ได้กรุณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่วิชาการจังหวัด เจ้าหน้าที่วิชาการอำเภอ ที่ได้ความร่วมมือในการส่งและรวบรวมแบบสอบถาม อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ที่ได้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอบคุณเพื่อน ๆ และคุณอารีย์ จันทรคามิ ที่ช่วยเหลือในการส่งและรวบรวมแบบสอบถาม คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอขอบ เพื่อรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ ครูอาจารย์ทุกท่าน

ศูนย์วิทยบริการ
ทิพา จันทรคามิ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ร
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	11
ขอบเขตของการวิจัย	11
ข้อตกลงเบื้องต้น	11
ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย	12
วิธีดำเนินการวิจัย	12
ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	14
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	15
ความหมายและความมุ่งหมายของโครงการสุขภาพในโรงเรียน	15
ลักษณะของโครงการสุขภาพในโรงเรียน	17
การจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ	19
บริการสุขภาพ	34
การสอนสุขศึกษา	59
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64

บท

หน้า

3	วิธีดำเนินการวิจัย	75
	การศึกษาปัญหาและสำรวจข้อมูล	75
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	75
	ตัวอย่างประชากร	79
	การวิเคราะห์ข้อมูล	80
4	การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและเสนอแนะ	108
	สรุปผลการวิจัย	108
	อภิปรายผลการวิจัย	115
	ขอเสนอแนะ	121
	บรรณานุกรม	123
	ภาคผนวก	130
	ประวัติผู้เขียน	146

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	การจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ	84
2	บริการสุขภาพ	89
3	การสอนสุขศึกษา	93
4	การจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน	95
5	ปัญหาการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ	97
6	ปัญหาด้านบริการสุขภาพ	100
7	ปัญหาด้านการสอนสุขศึกษา	103
8	ปัญหาด้านการจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน...	105

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย